

LEDARE

Ledare: Barack Obamas tur

PUBLICERAD 2008-11-12

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Barack Obama har oturen att tillträda som president i en extremt svår tid. Så lyder konventionell visdom. Sanningen kan mycket väl vara den omvända. Barack Obama har *turen* att bli vald och få tillträda mitt i den svåraste ekonomiska krisen sedan Carter och Hoover.

Utan djupet av denna kris hade en politiker som befinner sig så långt till vänster inte kunnat bli president i USA. Men även för utsikten till framgång som president är krisen en gåva till Barack Obama.

För det första sätter den en jämförelsepunkt som president Obama har alla utsikter att överträffa år 2012, när han söker omval. Alla vet att Amerika har grävt ner sig i ett djupt finansiellt hål och att även den reala ekonomin nu drabbas. Men vid någon tidpunkt, säg första halvåret 2010, viker dysterheten och ekonomin börjar visa tecken på uppgång igen. Ingen ger Obama skulden för krisen, men många kommer att ge Obama en del av äran för framtidstron när den återvänder.

För det andra sätter krisen en allvarsstämning som ger plats för Barack Obamas ovanliga talarförmåga. Effektiv retorik fordrar en resonansbotten. Verklighetens allvar gör att nationen lyssnar på sin president. Obama kan imponera och inspirera med sitt installationstal. Det var ingen tillfällighet att Hoover följdes av Franklin D Roosevelt, Carter av Ronald Reagan - två presidenter som i ekonomisk kristid gav Amerika nytt hopp genom sin förmåga att kommunicera framtidstro.

För det tredje ger krisen Barack Obama chansen att sätta nya politiska prioriteringar, i förhållande till hans program från valkampanjen. För detta ska han vara djupt tacksam. Han kan säga ungefär: "Den ekonomiska krisen visar sig vara ännu värre än väntat. Jag kommer att satsa all energi under mitt första år som president på att vända ekonomin, återskapa förtroende och stoppa nedgången i jobb i Amerika. Det kräver investeringar i vår infrastruktur - reparera broar, hjälpa våra städer att äntligen göra något åt bristerna i vatten- och avloppssystem, stimulera inhemska energikällor. Det motiverar också lägre skatt på arbete för medelklassen, liksom förlängd arbetslöshetsförsäkring. Kring det här hoppas jag få bred politisk uppslutning. Nu är inte rätt tid att lägga nya bördor på småföretagen eller att höja skatten på

reavinster. Vi behöver också samverka internationellt för att få i gång världsekonomin. Jag tänker därför inte riva upp frihandelsavtalet med Kanada och Mexiko. Att vända ekonomin kommer först i mitt presidentskap."

Förvisso kommer president Obama att kunna göra en del även på det sociala området. Han kan stärka de offentligt drivna lokala sjukhusen, förbättra sjukförsäkringen för barn och söka reducera collegekostnader. Han kan upphäva Bushs begränsningar för stamcellsforskning. Men med hänvisning till den ekonomiska krisens primat, skulle han kunna skjuta på - eller rent av lägga åt sidan - några av de mer kontroversiella delarna av sitt program. Huvuddelen av det amerikanska folket skulle förstå en sådan omprioritering i förhållande till kampanjen.

Hur sannolik är den? Även om Obama personligen kommer långt från vänster, bär han också två andra egenskaper: personlig ambition att vinna även kommande val samt hög intellektuell kapacitet. Han inser att 2008 års val inte gav något mandat för att gå långt åt vänster. Ett 50-tal av de platser som demokrater erövrade i kongressen vanns till exempel i valkretsar som röstade för John McCain som president, av demokrater med ett moderat program. Om två år är de uppe till omval.

Obamas kvalificerade krets av rådgivare kan också berätta för honom att det som gjorde finanskrisen på 1930-talet riktigt djup och långvarig var politiska beslut om kraftigt höjd skatt på kapital och arbete samt inskränkning av handeln. Det värsta president Obama kan göra, om han vill hjälpa Amerika ur dess ekonomiska kris, är att fullfölja sitt eget valrörelseprogram för höjd marginalskatt, höjd kapitalskatt och reducerad frihandel.

Om Obama väljer en pragmatisk linje, med hänvisning till den ekonomiska krisen, har han förutsättningar att bli en framgångsrik president. Hans stora initiala strid blir då med det egna partiets starka intressegrupper och vänsterkrafter, väl representerade på utskottsposter och i partiets ledarskap i kongressen. De vill ha stora subventioner till den misskötta bilindustrin, stopp för slutna omröstningar om bildande av fackföreningar, ökad protektionism, mindre av testkrav på skolorna, kraftigt höjd skatt på företagande, stora utgiftsökningar som längre fram bäddar för en skatteexplosion, etcetera.

Med valet av Rahm Emanuel som sin stabschef i Vita huset kan Barack Obama ha visat att han inser vad som väntar. Den hårdföre parti- och kongressmannen Emanuel får som sin främsta uppgift att å president Obamas vägnar kämpa ner det egna partiets tunga krafter i kongressen. President Obama vill inte bli deras fånge.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt